

Облікова картка ДіР

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0226U002639

Державний реєстраційний номер: 0123U101856

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 02-03-2026

II. Етап виконання ДіР

Номер етапу: 3

Назва етапу: Біотестування і визначення самоочисної здатності постраждалих водойм, розробка заходів щодо їх відновлення

Початок етапу: 01.2025

Закінчення етапу: 12.2025

Вид звітного документа: Остаточний звіт

III. Відомості про виконавця ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066747

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 72, м. Дніпро, Дніпровський р-н., Дніпропетровська обл., 49010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380563749800, 380563749850

IV. Відомості про співвиконавців ДіР

V. Відомості про замовника ДіР

Повне найменування юридичної особи (або ПІБ фізичної особи): Міністерство освіти і науки України

Код за ЄДРПОУ: 38621185

Місцезнаходження: проспект Перемоги, буд. 10, м. Київ, 01135, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Розмір організації:

Телефон: 380444813221

VI. Джерела, напрями та обсяги фінансування ДіР

Підстава для проведення ДіР: 34 - договір (замовлення) з центральним органом виконавчої влади, академією наук (головними розпорядниками бюджетних коштів на проведення НДДКР)

Напрямок фінансування: 2.2 - прикладні дослідження і розробки

Джерела фінансування

7713 - кошти держбюджету

Код програмної класифікації видатків і кредитування (КПКВК): 2201040

Фактичний обсяг фінансування (тис. грн.): 1155.000

VII. Відомості про ДіР

Назва роботи українською:

Розробка заходів щодо збереження і відновлення водних екосистем, постраждалих від військових дій

Назва роботи англійською:

Development of the measures of preserving and restoring of the aquatic ecosystems⁶ affected by military actions

Реферат українською:

Об'єктом дослідження були гідробіоти-меліоратори в умовах моделювання токсикологічних ситуацій, які притаманні мілітарним водоймам. Мета досліджень: оцінити адаптивний потенціал та фільтраційну активність гідробіотів для прогнозування самоочисної здатності водойм. Проведені модельні дослідження щодо елімінації вибухових речовин (тротилу) водними рослинами. Результати досліджень свідчать, що зелена прісноводна водорість *Rhizoclonium* sp., яка розповсюджена у водоймах на території України, є перспективним видом з точки зору біологічного очищення водного середовища від забруднення вибуховими речовинами. У роботі вперше досліджений вплив тротилу (ТНТ) на фізіологічний стан молюсків *Dreissena polymorpha*, які грають ключову роль у самоочищенні водойм. На підставі отриманих даних були розроблені математичні моделі фільтраційної активності гідробіотів, які дозволять прогнозувати самоочисну здатність водойм. Отриманий дослідний матеріал має наукову новизну і цінність для розуміння ролі процесів самоочищення водних екосистем на шляху їх відновлення від наслідків війни. Результати роботи сприятимуть розробці і впровадженню у практику технологій біологічного очищення водних екосистем від вибухових речовин та продуктів їх деградації у водоймах.

Реферат англійською:

The object of the study was hydrobionts-ameliorators in the conditions of modeling toxicological situations inherent in military reservoirs. The purpose of the research: to assess the adaptive potential and filtration activity of hydrobionts to predict the self-purification ability of reservoirs. Model studies have been conducted on the elimination of explosives (TNT) by aquatic plants. The results of the studies indicate that the green freshwater alga *Rhizoclonium* sp., which is widespread in water bodies in Ukraine, is a promising species from the point of view of biological purification of the aquatic environment from pollution by explosives. The work first investigated the effect of TNT on the physiological state of *Dreissena polymorpha* mollusks, which play a key role in the self-purification of water bodies. Based on the data obtained, mathematical models of the filtration activity of hydrobionts were developed, which will allow predicting the self-purification ability of water bodies. The obtained research material is scientifically novel and valuable for understanding the role of self-purification processes in aquatic ecosystems on the path to their recovery from the consequences of war. The results of the work will contribute to the development and implementation of technologies for biological purification of aquatic ecosystems from explosives and their degradation products in water bodies.

Індекс УДК: 574.5, 574.5;572.1/.4, 639.2.053.7;639.3;639.2.053.3, 504.054:574.3

Коди тематичних рубрик: 34.35.33, 34.35.51, 69.09.07, 87.26

Керівники роботи

Власне Прізвище Ім'я По-батькові: Шарамок Тетяна Сергіївна

Науковий ступінь: к. с.-г. н.

Вчене звання: доц.

Ідентифікатор ORCID ID:

Додаткова інформація:

VIII. Наукова (науково-технічна) продукція (НТП)

Назва НТП українською: Рекомендацій щодо заходів зі збереження та відновлення водних екосистем, постраждалих від бойових дій в Україні

Назва НТП англійською: Scientific and biological justification for the introduction of aquatic bioresources

НТП, яку передбачалося створити: Створено

Причини, через які НТП не було створено:

Отримані результати: Методичні документи

Галузь застосування: Рибництво (аквакультура)

Реєстраційний номер картки технології:

Опис НТП: Результати проведених досліджень дозволили розрахувати наступні ліміти вилову риб у 2025 р., т: лящ — 250, сазан — 120, плітка — 400, карась сріблястий — 1500, судак — 50. Дотримання лімітів спеціального використання водних біоресурсів дозволить раціонально використовувати їхніomasу риб Запорізького водосховища без загрози підризу відтворювальної здатності їхніх популяцій. Для покращення умов розмноження промислових видів риб і показників відтворення рекомендовано використання штучних гнізд з визначенням місць їх встановлення. У Запорізькому водосховищі на території Дніпропетровської області рекомендовано оптимальну кількість гнізд – 120 тис. шт. Це дозволить збільшити показник виходу личинок не менше 82 %. Враховуючи, що рослиноїдні риби не здатні до природного нересту в наших водоймах, були розроблені режими щорічного зариблення водосховища молоддю білого і строкатого товстолобиків і білого амура. Для поповнення запасів цінних корошових риб (сазан) рекомендовано зариблення річниками коропа масою не менш 120 г. Для підвищення ефективності самоочисної здатності водойм запропоновані штучні біоплати в місцях найбільшої концентрації забруднюючих речовин. Для удосконалення процесів біомоніторингу мілітарних водойм були запропоновані індикаторні показники, які включають фізіологічні, гематологічні і біохімічні параметри гідробіонтів.

Соціально-економічна спрямованість НТП: Збільшення обсягів виробництва, Поліпшення стану навколишнього середовища

Вплив НТП на довкілля:

Впровадження НТП: Впроваджено

Практична реалізація НТП

Початок етапу:

Закінчення етапу:

Споживачі продукції: Рибне господарство; державні екологічні служби; ПП – користувачі водних біоресурсів у Запорізькому водосховищі

Перспективні ринки:

Характер співробітництва з інвестором

Потрібний обсяг інвестицій, тис. грн.:

Права, що надаються інвестору після завершення роботи:

Наявність бізнес-плану:

Техніко-економічне обґрунтування:

Потенціальний обсяг продажу, тис. грн.:

Очікуваний термін окупності (років):

Додаткова інформація:

IX. Бібліографічний опис

1. Sharamok T., Khromykh N., Yesipova N., Marenkov O., Koptieva S., Korzhenevskaya P., Holub I. Study on tnt toxic effects on the functional state of hydrobionts in the model contaminated water pond. *Journal of Chemistry and Technologies*. 2024. 32 (3), pp. 518–527. DOI:10.15421/jchemtech.v32i3.310257.
2. Khromykh N. O., Marenkov O. M., Sharamok T. S., Anishchenko A. O., Yesipova N. B., Nesterenko O. S., Kurchenko V. O., Mylostyyi R. V. Simulating 2,4,6-trinitrotoluene (TNT) elimination in a pond inhabited by freshwater algae of the *Rhizoclonium* genus. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2023. 14(3), pp. 365–369. doi:10.15421/022354.
3. Yesipova N.B., Sharamok T.S., Marenkov O.M., Sydorenko V. S., Shmyhol N. V. Dynamics of Eustrongylidosis in Fishes in the Zaporizhzhia (Dnipro) Reservoir, Ukraine. *Hydrobiological Journal*. 2024. 60(6), pp. 60–72. <https://www.dl.begellhouse.com/ru/journals/>
4. Novitskyi R., Hapich H., Maksymenko M., Kutishchev P., Gasso V. Losses in fishery ecosystem services of the Dnipro river Delta and the Kakhovske reservoir area caused by military actions in Ukraine. *Frontiers in Environmental Science*. 2024. V. 12. <https://doi.org/10.3389/fenvs.2024.1301435>
5. Yesipova, N. B., Khromykh, N. O., Sharamok, T. S., Marenkov, O. M., Drehval, I. V., Didur, O. O., Savytsky, A. Y. Responses of the freshwater bivalve *Dreissena polymorpha* to 2,4,6-trinitrotoluene exposure: A biochemical and histopathological study. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2025. 16(3), e25110. doi:10.15421/0225110
6. Khromykh, N. O., Sharamok, T. S., Yesipova, N. B., Marenkov, O. M., Korzhenevskaya, P. O., Gasso, V. Y., Petrov, I. A. Changes in the metabolic processes, cytomorphology, and histology of the fish *Carassius gibelio* exposed to 2,4,6-trinitrotoluene. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2025. 16(3), e25106. doi:10.15421/0225106
7. Yesipova N.B., Khromykh N.O., Sharamok T.S., Marenkov O.M., Zhuravlov D.V., Chumakov I.O. Structural and functional state of the liver, gills, and muscle tissue of fish in conditions of chronic copper intoxication. *Hydrobiological Journal*. 2025. 61(6). DOI: 10.1615/HydrobJ.v61.i6.80
8. Гідроекологічна характеристика сучасного стану Запорізького (Дніпровського) водосховища та його притоків / Єсіпова Н.Б., Шарамок Т.С., Скляр Т.В., Маренков О.М., Гудим Н.Г., Форошук В.В. *Рибогосподарська наука України*. 2023. 4(66). С. 35–48.
9. Хромих Н.О., Шарамок Т.С., Єсіпова Н.Б. Функціональні зміни рослин *Ceratophyllum demersum* за дії тротилу в модельному експерименті. *Водні біоресурси та аквакультура*. 2024. Вип. 1(15). С. 151–163. <https://doi.org/10.32782/wba.2024.1.11>

Х. Заключні відомості

Керівник юридичної особи

Оковитий Сергій Іванович

д. х. н., 02.00.03

Перелік осіб-виконавців

Єрмоленко Сергій Вадимович

(к. б. н., 03.00.16)

Єрух Микола Миколайович

Єсіпова Наталія Борисівна

(к. б. н., доцент, 03.00.10)

Ананьєва Таміла Володимирівна

(к. б. н., доц., 03.00.01)

Вайнілович Ірина Вікторівна

Воронкова Ольга Сергіївна

(д. б. н., професор, 03.00.07)

Гассо Віктор Якович

(к. б. н., доц., 03.00.16)

Гудим Надія Георгіївна

Замесо́ва Тетя́на Анато́ліївна

Коваленко Сергій Іванович

(д.фарм.н., професор, 15.00.02)

Корженевська Поліна Олександрівна

Кривенко Юлія Миколаївна

Курченко Вікторія Олександрівна

(д.філософ, 091)

Маренков Олег Миколайович

(к. б. н., доц., 03.00.10)

Нестеренко Олег Станіславович

(д.філософ, 091)

Савицький Антон Юрійович

Скляр Тетяна Володимирівна

(к. б. н., доц., 03.00.07)

Хромих Ніна Олександрівна

(к. б. н., 03.00.16)

Шарамок Тетяна Сергіївна

(к.с.-г.н., доц., 06.02.03)

Відповідальний за підготовку облікових документів

Карась Людмила Миколаївна

Телефон

+380504543093

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анато́ліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна